

60 let Društva zobozdravstvenih delavcev Slovenije

Vsaka prelomna obletnica v življenju človeka ali delu organizacije, ustanove ali društva pomeni mejnik, ob katerem se spomnimo preteklosti in se zazremo v prihodnost. Društvo zobozdravstvenih delavcev, ki je nastalo ob koncu druge svetovne vojne, je šlo skozi mnoge razvojne stopnje, v katerih je preživljajo otroške bolezni, težave mladostnika in srednjih let, da bi končno doseglo zrelo, odraslo obdobje.

Pionirsko obdobje društva so zaznamovali organizacija strokovnih srečanj, začetek izobraževanja vseh zobozdravstvenih delavcev in ukinjanje zasebnega dela v (zobo)zdravstvu. Za obdobje odraščanja je bilo značilno nezadostno število zobozdravnikov, zobotehnikov in zobnih instrumentark in visoka pojavnost oralne patologije v vseh starostnih skupinah prebivalstva. Obdobje prehoda v odraslo obdobje v šestdesetih letih prejšnjega stoletja pa je zaznamovalo hitro rastoče število zobozdravnikov, ki mu je botrovala tudi ustanovitev Višje stomatološke šole v Mariboru in dvostopenjski študij stomatologije. V začetku sedemdesetih let so spet poenotili 5-letni študij stomatologije na Medicinski fakulteti v Ljubljani in ukinili Višjo šolo v Mariboru. Za to obdobje je značilen tudi začetek organiziranega zobozdravstveno-preventivnega dela zobozdravnikov/-ic in sester v vrtcih in šolah, ki se kaže v dejstvu, da imajo v Sloveniji danes otroci in mladostniki, mlajši od 30 let, občutno manj zobne gnilobe kot starejše generacije. Zobozdravstveni delavci smo lahko ponosni za doseženo na področju preprečevanja kariesa otrok in mladostnikov in tudi na dosežke odpravljanja ortodontskih nepravilnosti pri tej populaciji. Nasprotno pa smo lahko zaskrbljeni nad vsesplošno razširjenostjo parodontalne bolezni in njenimi posledicami za zdravje ljudi, visoko pojavnostjo raka v ustni votlini in naraščajočo oralno patologijo vse starejših prebivalcev, ki pogosto prihajajo v zobozdravstveno oskrbo s sistemskimi boleznimi. Vsi ti pojavi pomenijo, da bodo zobozdravniki morali uporabiti holističen pristop do svojih pacientov, natančno anamnezo in zapis ugotovitev, da ne bodo prezrli bolezni, ki bodo ogrožale tudi življenje stomatološkega pacienta, in da se bodo izognili nepotrebnim sodnim sporom. Upamo, da bo k temu pripomogla tudi prenova 6-letnega študija stomatologije, ki bo poudarila holistične, preventivne in integrativne vidike dela bodočih zobozdravnikov.

Zobotehniki, kot nepogrešljiv člen zobozdravstvenega tima, se soočajo z nastalim položajem v zobozdravstvu, ko bodo pacienti morali vse večji del stomatoprotetične oskrbe plačevati iz lastnega žepa. Ekonomski razvoj slovenske družbe pa (še) ni na taki razvojni stopnji, da bi omogočal ljudem, da bi si lahko sami krili vse stroške sodobne implantološke in stomatoprotetične rehabilitacije. Že pred desetletjem smo napovedovali, da bo potrebno znižati število vpisnih mest na srednjo zobotehnično šolo, kajti na razpolago je vedno več zobotehnikov, ki ne morejo dobiti zaposlitve. Na žalost se tudi še vedno ni uresničila želja po ustanovitvi višje strokovne šole za zobotehnike, ki bi izobraževala manjše število zelo dobro izobraženih zobotehnikov.

Na drugi strani pa se je uresničila želja po ustanovitvi Višje strokovne šole za ustne higienike in s ponosom ugotavljamo, da bo prvih 18 študentov ustne higijene diplomiralo v letošnjem jubilejnem letu in se vključilo v slovenski zobozdravstveni sistem. Tako bo Društvo zobozdravstvenih delavcev Slovenije poleg zobozdravnikov,

zobotehnikov in sester dobilo še četrtega člana zobozdravstvenega tima, ki bo pripomogel k preprečevanju oralne patologije prebivalstva.

Na ravni stomatoloških sester se nadaljuje kriza, saj sta pretekli že dve desetletji, odkar je ukinjena zobozdravstvena smer na srednji zdravstveni šoli. Tako se na mestih zobozdravstvenih sester zaposlujejo zdravstveni tehniki in tudi zobotehniki, ki nimajo ustreznih znanj za delo ob zobozdravniku. Upamo, da bodo prizadevanja, da se za zdravstvene tehnike organizira 6-mesečno zobozdravstveno izpopolnjevanje, v bližnji prihodnosti obrodila sadove. Sodoben način timskega dela namreč narekuje, da stomatologu asistirata dve in ne samo ena sestra.

Pri sekciji sester DZDS je potrebno omeniti, da so že več kot dve desetletji osnovni člen pri organizaciji republiških seminarjev DZDS, ki potekajo vsako leto na Martinov vikend v Rogaški Slatini. Ti seminarji, ki smo jih v zadnjem desetletju organizirali pod naslovom »Doktrina Stomatološke klinike«, so stalen doprinos DZDS k izobraževanju vseh zobozdravstvenih delavcev. Na teh seminarjih se podaja strokovna doktrina in izmenjajo praktična znanja z vseh področij zobozdravstva. V zadnjem desetletju smo v spomin na pionirja slovenskega povojnega zobozdravstva in častnega predsednika DZDS vpeljali spominsko predavanje prof. dr. Jožeta Ranta, ki ga vsako leto poda ugleden tuj ali domač strokovnjak s posameznega področja zobozdravstva.

Druga stalnica DZDS je izdajanje strokovnega glasila Zobozdravstveni vestnik, ki prav tako letos praznuje 60-letnico izhajanja. Kljub mnogim težavam v preteklosti je Zobozdravstveni vestnik preživel vseh 60 let in za zobozdravstvene delavce ostaja nepogrešljiv vir strokovnih spoznanj in kliničnih znanj. Zahvala za dolgoletno uspešno urednikovanje gre vsem trem dosedanjim glavnim urednikom, prof. dr. Lojzetu Brenčiču, prof. dr. Valterju Krušiču in predvsem prof. dr. Rajku Sedeju, ki je več kot štiri desetletja zglede in požrtvovalno urejal vestnik in skrbel za čistost in kakovost slovenskega zobozdravstvenega izrazoslovja. Tudi novi glavni urednici, prof. dr. Eriki Cvetko, ki je že uredila prve tri letnike, želimo obilo uspeha v prizadevanjih za vedno bolj kakovosten Zobozdravstveni vestnik.

V 60 letih se je DZDS stalno trudilo, da bi s strokovnimi prireditvami in prek Zobozdravstvenega vestnika dvigovalo in razvijalo teoretično in praktično znanje vseh zobozdravstvenih delavcev in služilo kot mesto dogovarjanja in izmenjave mnenj vseh poklicev v zobozdravstvu. Vrnitev zasebne prakse v zobozdravstveni sistem Slovenije je morda marsikje načela tesno povezanost med zobozdravstvenimi delavci, kljub temu pa bo bodoča kakovostna zobozdravstvena oskrba zahtevala še večjo povezanost med vsemi delavci v zobozdravstvu. DZDS je že 60 let dajalo okvir za sodelovanje in izobraževanje zobozdravstvenega tima in lahko upamo, da bo tako tudi v bodoče.

60-letnica DZDS je tudi trenutek, ko bi se rad zahvalil vsem članom Izvršilnega odbora DZDS, vsem organizatorjem strokovnih seminarjev, vsem piscem v Zobozdravstveni vestnik in predvsem vsem bivšim predsednikom DZDS, prof. dr. Branku Palčiču, prof. dr. Jožetu Rantu, prof. dr. Milanu Perušku, prof. dr. Čedomirju Ravniku, prim. dr. Zoranu Arnežu, prof. dr. Mitji Bartenjevu, prof. dr. Nenadu Funduku in prim. dr. Hinku Franknu, ki so doprinesli k obstoju DZDS in njegovemu razvoju v šestdesetih letih. Iskrene čestitke ob tem visokem jubileju izrekam vsem članom DZDS.

Uroš Skalarič